

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 575/2012-16

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 28. novembra 2012 predbežne prerokoval sťažnosť M. Š., M., t. č. vo výkone trestu, zastúpeného Advokátskou kanceláriou M., s. r. o., B., v mene ktorej koná advokát JUDr. P. E., ktorou namietal porušenie svojho základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 2 a základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, práva na slobodu a bezpečnosť podľa čl. 5 ods. 1 písm. c) a 2 a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 a 3 písm. a) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 Tost 20/2012 zo 6. júna 2012 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť M. Š. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 30. júla 2012 doručená sťažnosť M. Š. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie svojho

základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj práva na slobodu a bezpečnosť podľa čl. 5 ods. 1 písm. c) a 2 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 a 3 písm. a) dohovoru postupom a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 3 Tost 20/2012 zo 6. júna 2012.

2. Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že uznesením vyšetrovateľa Prezídia Policajného zboru, Úradu boja proti organizovanej kriminalite, odboru západ, oddelenia vyšetrovania ČVS: PPZ-133/BOK-Z-2008 z 15. novembra 2011 bolo proti sťažovateľovi vznesené obvinenie pre zločin založenia, zosnovania a podporovania zločineckej skupiny podľa § 296 Trestného zákona, zločin falšovania a pozmeňovania verejnej listiny, úradnej pečate, úradnej uzávery, úradného znaku a úradnej značky podľa § 352 ods. 1, 3, 5, 6 a 7 Trestného zákona, ako aj obzvlášť závažné zločiny. Okrem sťažovateľa bolo týmto uznesením vznesené obvinenie ďalším osobám.

Uznesením sudcu pre prípravné konanie Špecializovaného trestného súdu Pezinok, pracovisko Banská Bystrica (ďalej len „Špecializovaný súd“) sp. zn. Tp 89/2011 z 18. novembra 2011 bol sťažovateľ spolu s ďalšími štyrmi obvinenými vzatý do väzby z dôvodov podľa § 71 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku a lehota väzby začala plynúť u sťažovateľa od 15. novembra 2011. Prokurátor Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky (ďalej len „prokurátor úradu špeciálnej prokuratúry“) podal 15. mája 2012 návrh na predĺženie väzby u sťažovateľa, ako aj ostatných obvinených. Sťažovateľ podal na Špecializovanom súde 24. mája 2012 žiadosť o prepustenie z väzby na slobodu. Uznesením sudcu pre prípravné konanie Špecializovaného súdu sp. zn. Tp 42/2012 z 24. mája 2012 (ďalej len „uznesenie špecializovaného súdu z 24. mája 2012“) nebola predĺžená lehota väzby u sťažovateľa a ani u ostatných obvinených. Špecializovaný súd zároveň zamietol žiadosť sťažovateľa o prepustenie z väzby na slobodu. Proti tomuto rozhodnutiu, pokiaľ ide o výrok o nepredĺžení lehoty väzby sťažovateľa a ostatných obvinených, podal prokurátor úradu špeciálnej prokuratúry sťažnosť. Uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 3 Tost 20/2012 zo 6. júna 2012 (ďalej len „napadnuté

uznesenie najvyššieho súdu“) bolo uznesenie Špecializovaného súdu z 24. mája 2012 zrušené vo výroku, ktorým nebola predĺžená lehota väzby sťažovateľa. Najvyšší súd predĺžil lehotu trvania väzby sťažovateľa do 15. októbra 2012. Rovnako bola väzba predĺžená aj ostatným spoluobvineným.

3. Sťažovateľ napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu vyčíta predovšetkým nedostatky v dôkladnom odôvodnení opodstatnenosti ďalšieho trvania jeho väzby. Najvyšší súd podľa sťažovateľa neuviedol konkrétne skutočnosti, z ktorých by jasne vyplývala potreba ďalšieho trvania tzv. kolúznej väzby sťažovateľa podľa § 71 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku. V tejto súvislosti sťažovateľ uviedol:

„To, že Najvyšší súd vo svojom rozhodnutí subsumuje pod konkrétne skutočnosti charakter, povahu, plánovitosť, organizovanosť a sofistikovanosť trestnej činnosti, ktorá mi je kladená za vinu, je len všeobecným konštatovaním bez uvedenia konkrétnych zistení, na základe ktorých dospel súd k prijatiu predmetných tvrdení a následne k prijatiu záveru o dôvodnosti kolúznej väzby.“

Sťažovateľ nepovažoval za dostatočnú ani argumentáciu najvyššieho súdu, v zmysle ktorej mala dôvodnosť jeho väzby vyplývať z výpovede chránenej svedkyne či iných obvinených. Tieto osoby vo svojich výpovediach poukazovali na kolúzne správanie sťažovateľa v minulosti. Podľa sťažovateľa tieto výpovede nemôžu poskytnúť dostatočný dôkaz o obave, že sťažovateľ by mohol konať spôsobom uvedeným v § 71 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku, pretože tieto osoby sú buď obvinené, alebo v konaní vystupujú ako spolupracujúci svedkovia. Preto podľa sťažovateľa existuje reálny predpoklad, že tieto osoby môžu vypovedať v neprospech ďalších obvinených, aby sa tak vyhli trestnému postihu, ktorý im tiež hrozí.

Podľa sťažovateľa „Spôsob, akým sa Najvyšší súd Slovenskej republiky v prejednávacom prípade nevysporiadal s odôvodnením zákonných dôvodov väzby, nabáda posudzovať celé rozhodnutie ako nadmieru všeobecné, tézovité a po materiálnej stránke nepochybne arbitrárne. Z môjho konania ako ani z iných konkrétnych skutočností nevyplýva obava, že budem konať kolúznym spôsobom.“

Ďalej dávam do pozornosti Ústavného súdu, že v súčasnej dobe boli už v trestnej veci vypočítaní všetci obvinení až na obv. M. Š. a takmer všetci svedkovia, bolo vykonané rozsiahle dokazovanie formou iných dôkazných prostriedkov. Z doterajšieho vyšetrovania nijako nevyplývalo, že by som konal kolúznym spôsobom v čase, keď som nebol vo väzbe, resp. že tu existuje dôvodná obava, že budem pokračovať v páchaní trestnej činnosti po mojom prepustení na slobodu. Z uvedeného dôvodu je preto úvaha súdu, že mojím prepustením z väzby bude zmarené alebo podstatne sťažené dosiahnutie účelu trestného konania, len ničím nepodložená hypotéza, ktorá sa nezakladá na žiadnych konkrétnych skutočnostiach a v rozhodnutí súdu nie je dostatočne zdôvodnená s poukazom na fakty, v súlade s možnosťou riadneho preskúmania skutočností, na základe ktorých a akým spôsobom súd dospel k rozhodnutiu.“.

Za ďalší nedostatok považuje sťažovateľ skutočnosť, že najvyšší súd sa v napadnutom uznesení podľa neho nevysporiadal s podmienkou v zmysle § 76 ods. 2 Trestného poriadku, teda že jeho prepustením na slobodu bude zmarené alebo podstatne sťažené dosiahnutie účelu trestného konania. Sťažovateľ považuje argumentáciu najvyššieho súdu týkajúcu sa tejto podmienky za všeobecnú a nedostatočnú.

Sťažovateľ v závere sťažnosti poukazuje tiež na porušenie zásady kontradiktórnosti trestného konania v súvislosti s rozhodovaním najvyššieho súdu o predĺžení lehoty jeho väzby. Porušenie vidí sťažovateľ konkrétne v tom, že mu nebolo umožnené oboznámiť sa so sťažnosťou prokurátora úradu špeciálnej prokuratúry proti uzneseniu Špecializovaného súdu z 24. mája 2012, ktorým nebola predĺžená lehota väzby sťažovateľa, a vyjadriť sa k nej. Týmto postupom mal najvyšší súd porušiť jeho právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 a 3 dohovoru, resp. základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy.

4. Sťažovateľ v závere navrhol, aby ústavný súd jeho sťažnosť prijal na ďalšie konanie a následne o nej rozhodol týmto nálezom:

„1. Postupom a rozhodnutím Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 06.06.2012 pod sp. zn.: 3 Tost 20/2012, boli porušené základné práva M. Š., nar. ... v ..., trv. bytom ...,

ul. ..., garantované čl.5, ods. 1, písm. c), ods. 2 a čl. 6 ods. 1, ods. 3, písm. a) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a čl. 17 ods. 2 a čl. 46. ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.

2. Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 06.06.2012 pod sp. zn.: 3 Tost 20/2012 sa zrušuje.

3. Najvyšší súd Slovenskej republiky je povinný uhradiť trovy konania k rukám advokáta JUDr. P. E. z Advokátskej kancelárie M., s. r. o., so sídlom ..., B., IČO : ... zap. v Obchodnom registri Okresného súdu Bratislava I, vl. ..., odd. ..., a to do 15 dní od právoplatnosti tohto nálezu.“

II.

5. Ústavný súd podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah.

6. Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne

neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil navrhovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený návrh preto možno považovať ten, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, I. ÚS 110/02, I. ÚS 88/07).

7. Podľa čl. 17 ods. 2 ústavy nikoho nemožno stíhať alebo pozbaviť slobody inak, ako z dôvodov a spôsobom, ktorý ustanoví zákon. Nikoho nemožno pozbaviť slobody len pre neschopnosť dodržať zmluvný záväzok.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 5 ods. 1 dohovoru každý má právo na slobodu a osobnú bezpečnosť. Nikoho nemožno pozbaviť slobody okrem nasledujúcich prípadov, pokiaľ sa tak stane v súlade s konaním ustanoveným zákonom...

c) zákonné zatknutie alebo iné pozbavenie slobody osoby za účelom predvedenia pred príslušný súdny orgán pre dôvodné podozrenie zo spáchania trestného činu, alebo ak sú oprávnené dôvody domnievať sa, že je potrebné zabrániť jej v spáchaní trestného činu alebo v úteku po jeho spáchaní.

Podľa čl. 5 ods. 2 dohovoru každý, kto je zatknutý, musí byť bez meškania a v jazyku, ktorému rozumie, oboznámený s dôvodmi svojho zatknutia a s každým obvinením proti nemu.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Podľa čl. 6 ods. 3 písm. a) dohovoru každý, kto je obvinený z trestného činu, musí byť bez meškania a v jazyku, ktorému rozumie, podrobne oboznámený s povahou a dôvodom obvinenia vzneseného proti nemu.

8. Predmetom konania pred ústavným súdom bolo v prípade sťažovateľa posúdiť, či napadnutým uznesením najvyššieho súdu a jeho postupom mohlo dôjsť k porušeniu základného práva sťažovateľa na osobnú slobodu zaručeného v čl. 17 ods. 2 ústavy, základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy, práva na slobodu a bezpečnosť zaručeného v čl. 5 ods. 1 písm. c) a 2 dohovoru a práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného v čl. 6 ods. 1 a 3 písm. a) dohovoru.

1. K namietanému porušeniu základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného v čl. 6 ods. 1 a 3 písm. a) dohovoru postupom najvyššieho súdu

9. Sťažovateľ, zastúpený kvalifikovaným právnym zástupcom, vidí porušenie týchto práv v postupe najvyššieho súdu, ktorý predchádzal vydaniu napadnutého uznesenia, pretože mu nebolo umožnené oboznámiť sa s obsahom sťažnosti prokurátora úradu špeciálnej prokuratúry proti uzneseniu Špecializovaného súdu z 24. mája 2012 a ani sa k nej vyjadriť. Tento fakt sťažovateľ považuje za porušenie zásady kontradiktórnosti trestného konania. Sťažovateľ v tejto súvislosti cituje viaceré rozhodnutia Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) vzťahujúce sa na ochranu práva na spravodlivé súdne

konanie podľa čl. 6 dohovoru. Konkrétne sťažovateľ zvyrazňuje oprávnenie: „... *byť upovedomený o všetkých dôkazoch podaných súdu*“ (Meftah proti Francúzsku), alebo aby „... *každá strana občianskeho (trestného) súdneho konania mala primeranú možnosť obhajovať svoju záležitosť pred súdom...*“ (Szwabowicz proti Švédsku).

V prvom rade ústavný súd považuje za potrebné zdôrazniť, že napadnutým uznesením najvyššieho súdu bolo rozhodnuté o sťažnosti prokurátora úradu špeciálnej prokuratúry proti uzneseniu Špecializovaného súdu z 24. mája 2012, ktorým nebola predĺžená lehota väzby sťažovateľa a ostatných spoluobvinených. Najvyšší súd napadnutým uznesením zrušil uvedené uznesenie z 24. mája 2012 a predĺžil lehotu trvania väzby sťažovateľa do 15. októbra 2012, t. j. je výsledkom konania a rozhodnutia o väzbe [§ 72 ods. 1 písm. d) Trestného poriadku]. Týmto uznesením tak nebolo rozhodované vo veci samej, teda o vine a treste, resp. o trestnom obvinení.

10. V tejto súvislosti ústavný súd uvádza, že pokiaľ ide o sťažovateľom namietané porušenie základného práva zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy, ústavný súd vo svojej judikatúre opakovane konštatoval (napr. I. ÚS 100/04, III. ÚS 135/04, II. ÚS 151/09), že ide o všeobecné ustanovenie, ktoré upravuje základné právo na súdnu ochranu, a to vo vzťahu ku konaniu vo veci samej, a nevzťahuje sa na konanie o väzbe, na ktoré je aplikovateľné ustanovenie čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy, ktoré je vo vzťahu k čl. 46 ods. 1 ústavy v pomere špeciality a sú v ňom implicitne obsiahnuté hmotné a tiež procesné atribúty základného práva na osobnú slobodu vrátane práva na jej súdnu ochranu v prípadoch pozbavenia osobnej slobody väzbou. Táto súdna ochrana zahŕňa základné procesné garancie spravodlivého súdneho konania s prihliadnutím na povahu a účel konania o väzbe, a preto sú na konanie a rozhodovanie súdu o väzbe aplikovateľné špeciálne ustanovenia čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy o osobnej slobode, a nie všeobecné ustanovenie čl. 46 ods. 1 ústavy.

Sťažovateľ sa domáhal tiež ochrany práva zaručeného v čl. 6 ods. 1 a 3 písm. a) dohovoru. Ústavný súd aj v tomto prípade poznamenáva, že konania všeobecných súdov, ktorými sa rozhoduje o väzbe, nie sú konaniami o trestnom obvinení a ani konaniami o občianskych právach alebo záväzkoch, ako to vyžaduje citovaný článok dohovoru.

Väzobným konaním podľa názoru ústavného súdu nemôže dôjsť k porušeniu práv zaručených v čl. 6 dohovoru aj z dôvodu, že túto oblasť ochrany práv upravuje vo svojich ustanoveniach čl. 5 dohovoru. Ústavný súd v tomto smere poukazuje aj na stabilnú rozhodovaciu prax ESLP, podľa ktorej osobnú slobodu chráni čl. 5 dohovoru (napr. rozsudok ESLP de Wilde et al. v. Belgicko z 18. júna 1971, AČ. 12, § 65, § 67, § 71 – § 77 etc.).

Článok 6 dohovoru upravuje právo na spravodlivý proces. Tento článok dohovoru sa teda zásadne nevzťahuje na konanie o väzbe, pre ktoré platí špeciálna, pokiaľ ide o procesné záruky poskytnuté osobe nachádzajúcej sa vo väzbe, v zásade prísnejšia právna úprava obsiahnutá v čl. 5 dohovoru upravujúcom právo na slobodu a bezpečnosť (napr. II. ÚS 15/05). To napokon vyplýva aj zo sťažovateľom citovaných rozhodnutí ESLP k čl. 6 dohovoru, z ktorých obsahu je zrejmé, že sa nepochybne vzťahujú na trestné konanie, no v štádiu rozhodovania vo veci samej, t. j. o vine a trestne obvineného.

11. Preto tým, že sťažovateľovi nebola doručená sťažnosť prokurátora úradu špeciálnej prokuratúry proti uzneseniu Špecializovaného súdu z 24. mája 2012, resp. postupom najvyššieho súdu, ktorého výsledkom bolo napadnuté uznesenie, nemohlo dôjsť k porušeniu práv sťažovateľa podľa čl. 6 ods. 1 a 3 písm. a) dohovoru a ani jeho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ktorých ochrany sa sťažovateľ v tejto časti sťažnosti domáhal. Za týchto okolností neexistuje vecná súvislosť medzi postupom či následne vydaným napadnutým uznesením najvyššieho súdu, ktorým bola väzba sťažovateľa predĺžená, a namietaným porušením označených článkov ústavy a dohovoru. Sťažnosť sťažovateľa je v tejto časti zjavne neopodstatnená, čo je dôvodom na to, aby ju ústavný súd odmietol už na predbežnom prerokovaní podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

2. K namietanému porušeniu základného práva na osobnú slobodu zaručeného v čl. 17 ods. 2 ústavy a práva na slobodu a bezpečnosť zaručeného v čl. 5 ods. 1 písm. c) a 2 dohovoru napadnutým uznesením najvyššieho súdu

12. Ústavný súd vo svojej judikatúre zdôrazňuje, že pri uplatňovaní svojej právomoci nezávislého súdneho orgánu ústavnosti (čl. 124 ústavy) nemôže zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov, a že jeho úloha sa obmedzuje iba na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách, pričom nesmie ísť o takú interpretáciu a aplikáciu právnych noriem, ktorá by bola arbitrárna alebo zjavne neopodstatnená (I. ÚS 19/02, I. ÚS 27/04, I. ÚS 74/05, I. ÚS 228/05).

13. Uznesením Špecializovaného súdu z 24. mája 2012 nebolo vyhovené návrhu prokurátora úradu špeciálnej prokuratúry na predĺženie lehoty väzby sťažovateľa a jeho väzba sa nepredĺžila. Okrem toho bola zamietnutá žiadosť sťažovateľa o prepustenie z väzby na slobodu a tiež nebol prijatý sľub sťažovateľa na nahradenie jeho väzby. Proti tomuto rozhodnutiu podal sťažnosť prokurátor úradu špeciálnej prokuratúry, ktorý navrhol, aby najvyšší súd zrušil uznesenie Špecializovaného súdu z 24. mája 2012 v celom rozsahu a predĺžil lehotu väzby u sťažovateľa a aj ostatných obvinených o 6 mesiacov, t. j. do 15. decembra 2012. Najvyšší súd napadnutým uznesením vyhovel sťažnosti prokurátora úradu špeciálnej prokuratúry a predĺžil lehotu trvania väzby sťažovateľa, ako aj ostatných obvinených, avšak iba do 15. októbra 2012, teda o 4 mesiace.

Najvyšší súd v napadnutom uznesení uviedol:

„Najvyšší súd dospel tiež k záveru, že rozhodnutie prvostupňového súdu o nepredĺžení lehoty trvania väzby u obvinených bolo nesprávne. Majúc na zreteli špecifickú funkciu väzby ako prostriedku „ultima ratio“ pre zabezpečenie obvinených v rámci trestného konania, ako aj rozhodovaciu prax Európskeho súdu pre ľudské práva a tiež Ústavného súdu Slovenskej republiky a Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, po zvážení všetkých okolností v danom prípade musel prisvedčiť námietkam prokurátora, že prepustením obvinených z väzby na slobodu by aj naďalej hrozila reálna obava zo zmarenia účelu trestného konania, ktorým je v zmysle § 1 Tr. por. náležité zistenie skutkového stavu a spravodlivé potrestanie páchatel'ov pri rešpektovaní základných práv a slobôd.

V tomto štádiu trestného konania aj naďalej trvá jeden z materiálnych dôvodov väzby, a to podozrenie zo spáchania trestného činu. Najvyšší súd zistil, rovnako ako súd

prvého stupňa, že trestné stíhanie obvinených pre skutky, pre ktoré im bolo vznesené obvinenie, sa vedie dôvodne, lebo tieto majú znaky skutkových podstat vyššie špecifikovaných trestných činov; existuje aj dôvodné podozrenie, že tieto skutky spáchali (spolu s ďalšími obvinenými osobami) všetci vyššie uvedení obvinení.

Tieto závery sú aktuálne v terajšej situácii, ale rozhodnutie o vine či nevine obvinených však bude predmetom ďalšieho dokazovania v prebiehajúcom trestnom konaní, pričom orgány činné v trestnom konaní a súd sú povinné s rovnakou starostlivosťou objasňovať okolnosti svedčiace proti obvineným ako aj okolnosti svedčiace v ich prospech.

Okrem podozrenia ako jedného z predpokladov vzatia obvinených do väzby je v posudzovanej veci v súčasnom štádiu trestného konania splnená aj ďalšia základná materiálna podmienka, a to existencia väzobného dôvodu podľa § 71 ods. 1 písm. b/ Tr. por. Tieto skutočnosti vyplývajú z doposiaľ zabezpečených dôkazov (výpovede chránenej svedkyne Z. S., ale aj spoluobvinených – P., S.), - z výpovedí ktorých vyplýva reálna obava, že po prepustení obvinených na slobodu budú títo pôsobiť nielen na nevypočutých svedkov, ale najmä sa budú snažiť zastrašovať jednotlivých spoluobvinených, aby si tak zabezpečili alibi. V tejto súvislosti je však potrebné prihliadnuť aj na fakt, že kolúzna väzba predstavuje oproti ďalším dôvodom väzby (preventívna, úteková) ten najvážnejší zásah do základných práv, avšak aj v tomto štádiu trestného konania prevyšuje obava zo zmarenia trestného konania pred právom obvinených na osobnú slobodu. Na druhej strane, ako to nakoniec vyplýva aj zo sťažnosti prokurátora, že totiž štádium prípravného konania je už v podstate na konci vyšetrovania, teda že po plánovaných výsluchoch niektorých svedkov - pracovníkov Č., pristúpi vyšetrovateľ v zmysle § 208 Tr. por. k sprístupneniu spisu oprávneným osobám na preštudovanie a k následnému vypracovaniu príslušného návrhu pre prokurátora.

Po zvážení všetkých okolností Najvyšší súd dospel k záveru, že k tomu nebude potrebný taký dlhý časový úsek, ako požadoval vo svojom návrhu prokurátor, a preto na základe jeho sťažnosti podanej v neprospech obvinených rozhodol o kratšom obmedzení osobnej slobody obvineným väzbou, majúc ale na zreteli aj rozhodnutie č. 12 uverejnené v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky č. 1/2012; lehotu väzby u všetkých obvinených preto predĺžil o 4 mesiace, teda do 15. októbra 2012.

Vo vzťahu k sťažovateľom namietanej absencii konkrétnych skutočností, ktoré by odôvodňovali ďalšie trvanie väzby sťažovateľa, najvyšší súd uviedol:

«Výklad pojmu „konkrétna skutočnosť“ je vecou súdu, ktorý na základe skutkových okolností a dôkaznej situácie v konkrétnej trestnej veci posúdi, či vzatie obvineného do väzby je opatrením nevyhnutným na dosiahnutie účelu trestného konania a či tento účel nemožno dosiahnuť inak. V posudzovanej veci tieto konkrétne skutočnosti zakladajúce u obvinených dôvod kolúznej väzby vyplývajú z povahy a charakteru trestnej činnosti, ktorá mala byť páchaná plánovite a organizovane po dlhšiu dobu a mali z nej plynúť vysoké finančné zisky, ako aj vyznačujúca sa vysokou mierou sofistikovanosti. Ani záver o tom, že už boli svedkovia vypočutí, a teda odpadol dôvod kolúznej väzby, nemožno považovať za absolútne. Pre tento dôvod väzby nie je podstatné, či tieto osoby už boli vypočuté alebo ešte nie. Aj po ich vypočutí obava môže naďalej trvať, nehovoriac o tom, že v súčasnosti sú jednotliví obvinení umiestnení v rôznych ústavoch na výkon väzby a po ich prepustení na slobodu možno dôvodne predpokladať, že budú pôsobiť nielen na svedkov, ale aj na spoluobvinených, aby si tak zabezpečili alibi.»

14. V odôvodnení napadnutého uznesenia najvyšší súd uviedol, prečo považoval uznesenie Špecializovaného súdu z 24. mája 2012 o nepredĺžení lehoty väzby sťažovateľa (a ďalších spoluobvinených) za nesprávne. Najvyšší súd zároveň vyhodnotil splnenie všetkých zákonom požadovaných podmienok na predĺženie lehoty väzby, ktoré považoval za riadne naplnené. Najvyšší súd zistil rovnako ako Špecializovaný súd, že skutky, pre ktoré sa vedie trestné stíhanie, boli spáchané, že tieto majú znaky trestných činov a zároveň existuje dôvodné podozrenie, že ich spáchal sťažovateľ a ďalší spoluobvinení.

Existenciu väzobného dôvodu podľa § 71 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku (tzv. kolúzna väzba) odvodil najvyšší súd z dosiaľ zabezpečených dôkazov. Na rozdiel od sťažovateľa ústavný súd konštatuje, že najvyšší súd uviedol aj konkrétne skutočnosti zakladajúce dôvod kolúznej väzby u sťažovateľa a ďalších spoluobvinených. Sú nimi povaha a charakter závažnej trestnej činnosti, jej organizované páchanie po dlhšiu dobu a vysoký finančný zisk, ktorý z nej pre obvinených, a teda aj sťažovateľa mal plynúť. O pozornom prístupe najvyššieho súdu svedčí aj vyjadrenie v napadnutom uznesení, že

prípravné konanie je na konci a po vykonaní plánovaných výsluchoch konkrétnych svedkov pristúpi vyšetrovateľ v zmysle § 208 Trestného poriadku k sprístupneniu spisu oprávneným osobám na preštudovanie a následne k vypracovaniu príslušného návrhu pre prokurátora. Najvyšší súd preto dospel k záveru, že lehotu väzby sťažovateľa a ostatných spoluobvinených nie je potrebné predĺžiť až o 6 mesiacov, ako to požadoval prokurátor úradu špeciálnej prokuratúry v sťažnosti, ale iba o 4 mesiace (t. j. do 15. októbra 2012).

15. Z uvedeného preto vyplýva, že najvyšší súd dal primeranú odpoveď na všetky pre rozhodnutie o väzbe relevantné otázky. Odôvodnenie preto nemožno považovať za všeobecné, tézovité či arbitrárne, ako to uvádza sťažovateľ.

Keďže úlohou ústavného súdu je sledovať, či všeobecné súdy v namietaných rozhodnutiach správne aplikujú právo, či dané rozhodnutia sú odôvodnené a či nenesú znaky arbitrárnosti vyúsťujúce do porušenia niektorého zo základných práv a slobôd, nemôže zasahovať do ich skutkových a právnych záverov, ak ich z danej perspektívy možno pokladať za udržateľné. A práve aj v tomto smere sa napadnuté uznesenie najvyššieho súdu javí ako akceptovateľné.

Z tohto hľadiska treba považovať pozbavenie osobnej slobody sťažovateľa, resp. predĺženie lehoty jeho väzby za zákonné, pretože sa udialo v súlade s konaním ustanoveným v zákone, na základe rozhodnutia príslušného súdu a z dôvodov uvedených v zákone.

Ústavný súd preto konštatuje, že najvyšší súd v napadnutom uznesení uplatnil ústavne akceptovateľný a udržateľný výklad príslušných ustanovení Trestného poriadku. Zároveň ústavný súd nezistil, že by ich uplatnenie vo veci sťažovateľa mohlo vyvolať účinky nezlučiteľné s ústavou či dohovorom. Skutočnosť, že sťažovateľ sa s právnym názorom najvyššieho súdu nestotožňuje, nemôže sama osebe viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti, arbitrárnosti názoru alebo svojvôli najvyššieho súdu a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť právny názor najvyššieho súdu svojim vlastným.

16. Na tomto základe ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti dospel k záveru, že v danom prípade nemohlo napadnutým uznesením najvyššieho súdu dôjsť k porušeniu základného práva sťažovateľa na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 2 ústavy a ani jeho práva na slobodu a bezpečnosť zaručeného v čl. 5 ods. 1 písm. c) a 2 dohovoru, preto ju odmietol už na predbežnom prerokovaní podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

Pretože došlo k odmietnutiu sťažnosti v celom rozsahu, ústavný súd sa nezaoberal ďalšími návrhmi sťažovateľa, keďže tieto sú viazané na to, že ústavný súd sťažnosti vyhovie.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 28. novembra 2012